

आ

जचा मुकाम पार्थ्यच्या घरी होता. नेहा, वेदांगी, अन्वय, शंतनू आणि पालवी अगदी वेळेवे हजर झाले होते. शंतनूचे बाबा किचनमध्ये लालहान-सहान कामे कराऱ्यात एक्सपर्ट तर होतंच पण वेज अंडा करी असले पार्थ्य करण्यात माही होते. अशावेळी शंतनू वाबांना किचन किंवा म्हणायचा.

थंडासा खाला खाऊन झाल्यावर मुले गोल बसली. आज मुलांना काहीतरी सांगायचं होते. काहीतरी विचारायचं होते.

वेदांगी म्हणाली 'या स्वातंत्र्यदिनी आम्हाला साळेत काहीतरी वेगळ करायचं आहे. आणि ते ही संगव्याना मिळवू करायचं आहे.'

आई म्हणाली, 'म.. करा..'

आईला थांववार नेहा म्हणाली, 'अंग तसं नव्हे. म्हणजे काय करायचं? तेवा आम्हाला माहित नाही..'

'मला माहिलै.. मला माहिलै.' उड्या मारत पार्थ्य म्हणाला.

'संग वर..'

'स्वातंत्र्यदिनी झेंडावंदन करायचं, जन गण मन म्हणायचं आणि सर्व मुलांना भरपूर खाऊ द्यायचा. हो किनई?'

'अरे पार्थ.. हे तर करायचंच आहे. वेगळ काय करायचं? असं आम्ही विचारातोय.'

'पण मला सांगा, तुम्हाला काहीतरी वेगळ असं का करायचं आहे?' असं आईने आवारातच सांगाली तुले एकमेकांकडे पाहू लागली. आणायात छात्र आवारात खुप्पस्फुस्य लागली.

मग अन्वय म्हणाला, 'यावर्षी झेंडावंदन करण्यासाठी आपल्या जिल्हाचे कलेक्टर आमच्या शाळेत येणार आहेत. आणि हे कलेक्टर साहेब आमच्या शाळेचे मार्जी विद्यार्थी आहेत. साडेबांना भेटायला गावातली खुप माणसं आणि आपले पालक ही येणार आहेत. अशावेळी आम्ही काहीतरी वेगळ करून दाखवावं असं आम्हाला वारंत..'

'म्हणजे मग कलेक्टर साहेब आम्हाला आणि आमच्या शाळेला शाबांती देवला.'

'अं.. चांगली कल्पना आहे.'

किचनमध्ये हात पुसत शंतनूचे बाबा आले. बाबा म्हणाले, 'मी तुम्हाला एक गोष्ट सांगतो, ही गोष्ट मला माझ्या वडिलांनी सांगितली हाती. ते स्वातंत्र्यसैनिक होते. ते तुरण्यपीच दोन वेळा तुरंगात गेले होते. १९४२ साली देशात 'चले जाव' अंदोलन सुरु झालं. तोकं रस्त्यावर उत्तरन सत्याग्रह करू लागले. अहिसेच्या मागानि अंदोलनं करू लागले. अशावर्की पोलीस लाटीमार करू आणि सत्याग्रहातीना, आंदोलकांना तुरंगात नेत. याच काळातली ही गोष्ट आहे. रस्त्यावर इंग्रजांच्या विरोधात सत्याग्रह सुरु होता. असेही तरुण मुले मुली त्यात सहभागी होती. आचानक त्यांना पांलिसांना वेढा पडला. तुफान लाटीमार सुरु झाला. पण कुणीही येणेवारी हलतंरुसुद्धा नाही. आपल्या देशाच्या स्वातंत्र्यासाठी अनेकांनी हसतात लाठ्या झेलत्या. सत्याग्रहांदी खायाळ झाले होते. जेबावते होते ते इतरांना मदत करू आहे. पोलीस थकले. पोलिसांनी सत्याग्रहांची धरपकड सुरु केली. लाई खाउनी हातात तिरंगा घेऊन उथ्या असलेल्या एका बाईंना पोलिसांनी पटलडल. इतरानीही गाडीत कोंबलं. त्या बाईंच्या अंगावर डागिने होते. पोलिसांची गाडी भरली. आता ते सगळ्यांना जेल मध्ये घेऊन जागारा. इतक्यात त्या बाईंनी गाडीसोरे जमलेल्या एका माणसाला बोलावत. आपल्या अंगावरे दागिने, वांगडूचा काढून त्या माणसाच्या हातात दिल्या आणि त्या माणसाला आपला पठा संगितला. त्या माणसाने मान डोलावत सांगितलं, 'मी नेतृ देईन..'

आजोवा सुधा त्याच गाडीत होते. आजोवांनी त्यांना विचारात, 'तुम्ही ज्याला तुमचे दागिने दिलेत, त्याला तुम्ही ओळखता का?'

त्या म्हणाल्या, 'नाही.'

आता गाडीतले सत्याग्रहां आणि पोलीसुसधा त्यांच्याकडे अंवाचित होऊन पाहू लागले.

क्षणाचाची विलंब न करता त्या म्हणाल्या, 'त्याने तर खादीचे कपडे यावते होते, आता आणखी कुटीली ओळख हवी? गांधीजी म्हणाले आहेत, 'खादी हे निव्वळ वस्त्र नाही तर तो एक विचार आहे.' मी त्या माणसाला नाही तर त्या माणसाचा विचार आोळखला. मी काही चूक केली का?"

अस्या साजरा करा शाळेमध्ये स्वातंत्र्यदिन

राजीव तांबे

या त्यांच्या प्रश्नावर कुणीचा काढी बोललं नाही. पण त्या प्रश्नाचं उत्तर सगळ्यांनाच मनोमेन समजलं होते.

त्या माणसाने ते दागिने योग्य ठिकाणी नेतृ दिले, हे वेगळ सांगायला नकोच.

त्या बाईंचे नाव अंवाचिकाबाई गोखले.

त्यांनंतर माझ्या वडिलांनी आयुष्यपर्फ फक्त खादीचा वापरून 'त्या प्रश्नाचं?' उत्तर आपल्या आचरणातून दिलं होतं.' शंतनूच्या बाबांनी आवाजांच्या विरोधात सत्याग्रह सुरु होता. असेही तरुण मुले मुली त्यात सहभागी होती. आचानक त्यांना पांलिसांना वेढा पडला. तुफान लाटीमार सुरु झाला. पण कुणीही येणेवारी हलतंरुसुद्धा नाही. आपल्या देशाच्या स्वातंत्र्यासाठी अनेकांनी हसतात लाठ्या झेलत्या. सत्याग्रहांदी खायाळ झाले होते. जेबावते होते ते इतरांना मदत करू आहे. पोलीस थकले. पोलिसांनी सत्याग्रहांची धरपकड सुरु केली. लाई खाउनी हातात तिरंगा घेऊन उथ्या असलेल्या एक बाईंना पोलिसांनी पटलडल. इतरानीही गाडीत कोंबलं. त्या बाईंच्या अंगावर डागिने होते. पोलिसांची गाडी भरली. आता ते सगळ्यांना जेल मध्ये घेऊन जागारा. इतक्यात त्या बाईंनी गाडीसोरे जमलेल्या एका माणसाला बोलावत. आपल्या अंगावरे दागिने, वांगडूचा काढून त्या माणसाच्या हातात दिल्या आणि त्या माणसाला आपला पठा संगितला. त्या माणसाने मान डोलावत सांगितलं, 'मी नेतृ देईन..'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

'सांग ना.. सांग ना...' सगळ्यांनी एकच कालावा केला.

'माझ्या आईला मटिकच्या परीकेत चांगले मार्क पडले. आता कॉलेजात जायाचं म्हणजे चांगली नवीनी साडी तर हवीच.'

'ऐं.. कॉलेजात का कुणी साड्या नसेत?' असं पाथंनी म्हणायला आवाजात जायाचा विरोधात वेगळीचा वेगळी वेगळी.

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

नेहाची आई म्हणाली 'माझ्याकडे पण अशीच एक गोष्ट आहे पण थोडी वेगळी...'

